Co-funded by the European Union

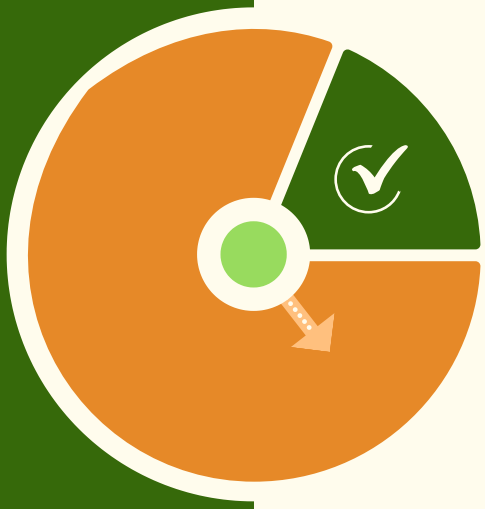
CENTRUL ROMÂN DE POLITICI EUROPENE
CRPE
DEBATING EUROPE, PROVIDING EXPERTISE

Calitatea aerului în Municipiul Iași

Raport de monitorizare

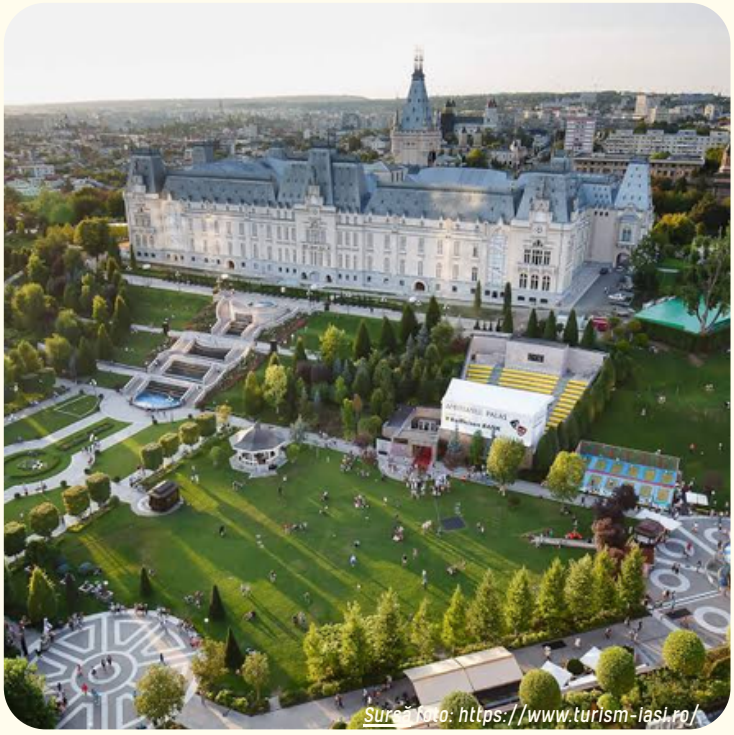
Octombrie 2026

Cuprins

1. **Sumar executiv**.....*3*
2. **Introducere**.....*6*
3. **Cadrul instituțional și strategic**.....*9*
4. **Obiectivele și metodologia monitorizării**.....*10*
5. **Măsuri și investiții pentru îmbunătățirea calității aerului**..*11*
6. **Evoluția calității aerului**.....*13*
7. **Transparență, acces la informații și participare publică**....*15*
8. **Principalele constatări**.....*17*
9. **Recomandări pentru îmbunătățirea implementării și a transparenței**.....*20*
10. **Concluzii**.....*22*
11. **Bibliografie**.....*23*

01 SUMAR EXECUTIV

Sursă foto: https://www.turism-iasi.ro/

În mai 2020, Comisia Europeană a declanșat o procedură de infringement împotriva României pentru depășiri ale concentrațiilor de dioxid de azot (NO_2) în cinci aglomerări urbane, inclusiv Iași. Într-un clasament european publicat in 2023, Agenția Europeană de Mediu plasa Iașiul pe locul 340 din 375 de orașe europene analizate în funcție de concentrațiile medii ale particulelor fine PM2,5, fiind orașul românesc cu cea mai ridicată concentrație dintre cele incluse în clasament.

În 2025, potrivit datelor preliminare ale Direcției Județene de Mediu Iași, la stația de monitorizare Podu de Piatră din Iași au fost înregistrate 43 de zile cu depășiri ale valorii-limită zilnice pentru particulele în suspensie PM10, deci peste maximumul de 35 de depășiri permis într-un an. Semnale de îngrijorare apar și din monitorizarea independentă. Un studiu publicat în 2024 de inițiativa civică „Strop de aer" a analizat peste 929.000 de măsurători colectate în 2023, prin nouă senzori amplasați în zona metropolitană Iași. Cercetarea, completată cu date din rețeaua Uradmonitor, a identificat șase locații cu valori ale particulelor fine PM2,5 peste media rezultată din măsurătorile analizate.

În acest context, monitorizarea măsurilor și investițiilor destinate reducerii poluării este esențială: nu doar pentru a identifica proiectele asumate de autorități, ci și pentru a verifica stadiul implementării acestora și rezultatele efectiv obținute. Astfel, raportul analizează calitatea aerului în Municipiul Iași, cu accent pe măsurile și investițiile implementate la nivel local pentru reducerea poluării, evoluția principalilor indicatori de calitate a aerului și gradul de transparență al autorităților publice în ceea ce privește implementarea politicilor de mediu. Autoritatea publică monitorizată este Primăria Municipiului Iași, responsabilă de elaborarea și implementarea Planului integrat de calitate a aerului în Municipiul Iași (PICA) pentru perioada 2024-2028.

01 SUMAR EXECUTIV

Monitorizarea s-a bazat în principal pe analiza Planului integrat de calitate a aerului în Municipiul Iași (PICA) și a Planului de Acțiune pentru Tranziția la Neutralitate Climatică (PATNC), completată prin consultarea unor documente conexe, a informațiilor publice disponibile și a răspunsurilor primite în urma solicitărilor de informații adresate Primăriei Municipiului Iași. Au fost analizate, de asemenea, informațiile publicate de instituțiile responsabile de monitorizarea calității aerului și informațiile disponibile prin canalele publice de comunicare ale Primăriei și ale Coaliției Iași NetZeroCity.

Ce și-a propus Primăria Iași pentru a reduce poluarea și cât a reușit să implementeze până acum? Cercetarea evidențiază existența unui portofoliu amplu de măsuri și investiții cu potențial de reducere a emisiilor, în special în domeniile transportului, mobilității urbane, eficienței energetice și amenajării spațiilor verzi. Versiunea PICA analizată cuprinde 46 de măsuri și investiții, dintre care, potrivit clasificării realizate în cadrul monitorizării, 33 sunt în curs de implementare, 7 sunt finalizate, iar pentru 6 nu au fost identificate informații suficiente privind progresul. Cu toate acestea, procesul de avizare a PICA a întâmpinat dificultăți: documentul a fost returnat în repetate rânduri pentru completări și refacere, iar în august 2026 nu primise încă avizul de mediu.

Printre intervențiile relevante se numără modernizarea transportului public, eficientizarea consumului de energie termică, restricțiile privind anumite categorii de autovehicule, dezvoltarea infrastructurii pentru mobilitate nepoluantă și extinderea spațiilor verzi. PICA include și estimări privind reducerea emisiilor de NOx, PM10 și PM2,5, ceea ce permite urmărirea contribuției măsurilor propuse la îmbunătățirea calității aerului. Aceste estimări trebuie însă diferențiate de impactul efectiv măsurat după implementarea investițiilor.

În ceea ce privește evoluția calității aerului, datele analizate indică unele evoluții favorabile ale concentrațiilor de PM10 și PM2,5 față de anii de 2017-2018, dar evoluția nu a fost uniform favorabilă, iar depășirile valorilor-limită zilnice pentru PM10 persistă în zonele intens circulate. Evaluarea trebuie însă realizată cu prudență. Monitorizarea a identificat perioade în care unele stații nu au furnizat date din motive tehnice sau nu au fost îndeplinite obiectivele privind calitatea datelor. În aceste condiții, absența depășirilor raportate nu poate fi interpretată automat drept o îmbunătățire a calității aerului.

01 SUMAR EXECUTIV

Din perspectiva transparenței și participării publice, au fost identificate mai multe mecanisme de informare și consultare: consultări online, dezbateri publice, newsletter-ul Primăriei, transmiterea ședințelor Consiliului Local și comunicarea prin rețele sociale. Informațiile disponibile nu permit însă evaluarea clară a participării efective, respectiv numărul participanților, propunerile formulate și măsura în care acestea au fost integrate în deciziile finale.

Principalele dificultăți identificate sunt, astfel, continuitatea și calitatea datelor de monitorizare, informațiile insuficient de precise privind stadiul unor investiții și dificultatea de a compara impactul estimat în documentele de planificare cu rezultatele efectiv obținute. Prin urmare, existența unui număr mare de măsuri și investiții nu este suficientă pentru a demonstra îmbunătățirea calității aerului. Sunt necesare clarificarea și finalizarea procedurilor aferente PICA, raportarea periodică a progresului și publicarea unor indicatori care să permită compararea rezultatelor obținute cu obiectivele asumate.

Consolidarea raportării publice și a monitorizării rezultatelor ar permite însă o evaluare mai clară a progresului și a contribuției efective a investițiilor la reducerea poluării.

02 INTRODUCERE

Calitatea aerului în Iași este influențată de traficul rutier, încălzirea clădirilor și activitățile de construcții. Dimensiunea problemei este ilustrată chiar de datele incluse în documentele de planificare ale Primăriei: la sfârșitul anului 2023, în municipiu erau înmatriculate 144.563 de autovehicule, dintre care 55.401 (38,32%) aveau norma de poluare Euro 3 sau inferioară. Într-un oraș cu probleme documentate de poluare și cu numeroase investiții anunțate pentru îmbunătățirea calității aerului, este important să fie urmărite nu doar obiectivele asumate de administrație, ci și implementarea măsurilor și rezultatele acestora.

Activitatea de monitorizare civică realizată în cadrul acestui raport analizează politicile și măsurile implementate la nivelul Municipiului Iași în domeniul calității aerului, cu accent pe acțiunile Primăriei Municipiului Iași, investițiile verzi relevante și gradul de transparență privind implementarea acestora. Informațiile privind etapele procesului de monitorizare pot fi consultate în Anexa 1. Tema calității aerului prezintă o relevanță crescută la nivel local, în contextul problemelor de poluare identificate în municipiul Iași, clasat pe locul 6 în topul celor mai poluate orașe din țară, și al presiunilor generate în special de transport, încălzirea rezidențială, activitățile de construcții și dezvoltarea urbană. Această situație evidențiază necesitatea unor intervenții orientate spre sustenabilitate, însoțite de transparență în ceea ce privește deciziile și măsurile adoptate.

De unde vine poluarea aerului din Iași? Transportul rutier reprezintă una dintre principalele surse de poluare a aerului în zonele urbane, fiind o categorie importantă de surse pentru emisiile de oxizi de azot (NOx) și particule în suspensie (PM10 și PM2,5). Conform datelor analizate, numărul vehiculelor rutiere înmatriculate la nivelul județului Iași a crescut în perioada 2018-2023. O altă sursă relevantă este sectorul rezidențial. Datele analizate pentru perioada 2017-2023 indică o creștere a numărului de locuințe proprietate privată în municipiu. Dezvoltarea sectorului rezidențial poate genera presiuni suplimentare asupra calității aerului atât în perioada lucrărilor de construcție, cât și ulterior, prin consumul energetic asociat utilizării locuințelor. Efectul asupra calității aerului depinde însă de caracteristicile clădirilor, de sursele de încălzire și de măsurile de reducere a emisiilor, nu doar de numărul locuințelor construite.

02 INTRODUCERE

La nivel local, inițiativa Iași2035 promovează tranziția municipiului către neutralitate climatică. În acest context, Planul de Acțiune pentru Tranziția la Neutralitate Climatică (PATNC) prevede reducerea emisiilor de CO_2 cu 81,44% față de nivelul din 2021 până în anul 2035 și captarea emisiilor reziduale. Inițiativa este promovată inclusiv prin acțiuni de comunicare publică, precum Tramvaiul Verde, realizat în cadrul parteneriatului dintre Coaliția NetZeroCity și Compania de Transport Public Iași. Planul de Acțiune pentru Oraș Verde 2023 identifică îmbunătățirea calității aerului drept una dintre prioritățile municipiului.

Raportul urmărește în special evoluția PM10, PM2,5, NO2 și NOx. Interpretarea acestor indicatori trebuie realizată ținând cont de disponibilitatea și calitatea datelor, întrucât au fost identificate perioade de nefuncționare a unor stații și situații în care obiectivele privind calitatea datelor nu au fost îndeplinite.

Primăria Municipiului Iași a fost selectată ca autoritate monitorizată având în vedere responsabilitățile sale privind elaborarea și implementarea PICA 2024-2028 și rolul său în implementarea unor investiții relevante pentru calitatea aerului. Analiza urmărește inclusiv diferența dintre măsurile prevăzute în documentele strategice, stadiul lor efectiv de implementare și rezultatele care pot fi demonstrate prin date.

Având în vedere numărul mare de intervenții prevăzute în documentele strategice, raportul nu urmărește prezentarea exhaustivă a acestora. Analiza se concentrează asupra unor măsuri relevante din domeniile transportului, mobilității, eficienței energetice, infrastructurii verzi și gestionării deșeurilor. Inventarul detaliat al investițiilor analizate este prezentat în Anexa 2.

03 CADRUL INSTITUȚIONAL ȘI STRATEGIC

AUTORITATEA MONITORIZATĂ

Instituțiile cu atribuții în domeniul calității aerului la nivel local și județean includ Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate - Direcția Județeană de Mediu Iași, Primăria Municipiului Iași, Consiliul Local al Municipiului Iași și Consiliul Județean Iași. Responsabilitățile acestora sunt însă distincte: instituțiile de mediu asigură evaluarea calității aerului și participă la procedurile de avizare, în timp ce autoritățile locale sunt responsabile de elaborarea, aprobarea și implementarea măsurilor care intră în competența lor.

Monitorizarea se concentrează asupra Primăriei Municipiului Iași, având în vedere rolul acesteia în elaborarea și implementarea măsurilor locale privind îmbunătățirea calității aerului. Potrivit Legii nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, primarul are obligația de a asigura elaborarea planului de calitate a aerului, de a-l supune aprobării Consiliului Local după obținerea avizului autorității de mediu și de a raporta anual realizarea măsurilor asumate. Primăria are responsabilități relevante în domenii precum dezvoltarea urbană, mobilitatea, transportul public, eficiența energetică și infrastructură verde. Alegerea acestei autorități permite analizarea modului în care obiectivele asumate prin documentele strategice sunt transpuse în măsuri și investiții, precum și evaluarea transparenței privind implementarea și rezultatele acestora.

03 CADRUL INSTITUȚIONAL ȘI STRATEGIC

PRINCIPALELE DOCUMENTE STRATEGICE

Monitorizarea are la bază două documente relevante: Planul integrat de calitate a aerului în Municipiul Iași (PICA) 2024-2028 și Planul de Acțiune pentru Tranziția la Neutralitate Climatică (PATNC). Deși unele măsuri prevăzute în cele două documente se suprapun, obiectivele acestora sunt diferite. PATNC stabilește direcții de intervenție privind energia regenerabilă și eficiența energetică, mobilitatea nepoluantă, gestionarea durabilă a deșeurilor și economia circulară, dezvoltarea spațiilor verzi și a coridoarelor verzi-albastre, precum și dezvoltarea unor soluții și comportamente neutre din punct de vedere climatic. PICA urmărește reducerea poluării cu PM10, PM2,5, NO2 și NOx. Un aspect important pentru evaluarea PICA este procesul de avizare. În august 2026, documentul nu obținuse încă avizul de mediu, după ce autoritatea competentă solicitase completări, inclusiv privind estimarea concentrațiilor de poluanți și claritatea măsurilor propuse.

PATNC stabilește direcții de intervenție privind energia regenerabilă și eficiența energetică, mobilitatea nepoluantă, gestionarea durabilă a deșeurilor și economia circulară, dezvoltarea spațiilor verzi și a coridoarelor verzi-albastre, precum și dezvoltarea unor soluții și comportamente neutre din punct de vedere climatic.

PICA urmărește reducerea poluării cu PM10, PM2,5, NO2 și NOx. Prin implementarea măsurilor cuprinse în scenariul de bază este estimată o reducere anuală de aproximativ 375,34 tone NOx, 79,55 tone PM10 și 48,55 tone PM2,5.

Valorile-limită utilizate în document pentru evaluarea calității aerului, precum și detaliile tehnice privind fiecare poluant, sunt prezentate în Anexa 3.

04 OBIECTIVELE ȘI METODOLOGIA MONITORIZĂRII

Pornind de la obiectivele și măsurile identificate în documentele strategice, activitatea de monitorizare a urmărit:

- O1. analiza investițiilor realizate sau aflate în implementare pentru îmbunătățirea calității aerului;
- O2. analiza rezultatelor investițiilor și măsurilor implementate, în măsura în care datele disponibile permit evaluarea acestora;
- O3. evaluarea gradului de transparență în privința valorii investițiilor, a statusului de implementare și a rezultatelor raportate;
- O4. coroborarea documentelor și a datelor publice cu privire la calitatea aerului, pentru a obține o imagine de ansamblu asupra măsurilor implementate de autoritatea locală monitorizată.

Activitatea s-a bazat pe analiza **PICA și PATNC**, precum și a documentelor conexe relevante. Pentru măsurile selectate au fost urmărite descrierea intervenției, calendarul de implementare, costurile estimate, sursele de finanțare, stadiul și indicatorii prevăzuți pentru monitorizarea progresului. Analiza a urmărit diferențierea dintre măsurile planificate, cele aflate în implementare și cele finalizate. În acest scop, informațiile privind stadiul investițiilor au fost confruntate cu documentele și comunicările publice disponibile, pentru a identifica eventualele neconcordanțe sau situații în care progresul nu este suficient documentat.

Analiza documentară a fost completată prin consultarea informațiilor publicate online, a canalelor de comunicare ale Primăriei Municipiului Iași și Coaliției Iași NetZeroCity și prin transmiterea unor solicitări de informații publice către Primărie. Pentru evaluarea calității aerului au fost utilizate datele publicate de instituțiile responsabile de monitorizare, urmărindu-se evoluția concentrațiilor de PM10, PM2,5 și NO_2, episoadele de depășire a valorilor-limită și disponibilitatea datelor de la stațiile de monitorizare. Datele din monitorizarea independentă, precum cele publicate de inițiativa Strop de aer, au fost considerate surse complementare, fără a fi echivalate cu măsurătorile oficiale utilizate pentru evaluarea respectării limitelor legale.

Informațiile obținute au fost comparate pentru a identifica diferențele dintre măsurile planificate, stadiul comunicat public și rezultatele raportate. Descrierea cronologică a activităților de monitorizare este inclusă în Anexa 1.

05 MĂSURI ȘI INVESTIȚII PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII AERULUI

PICA cuprinde 46 de măsuri și investiții. Conform informațiilor analizate în cadrul monitorizării, 33 sunt în curs de implementare, 7 sunt finalizate, iar pentru 6 nu au fost identificate informații privind progresul. Lipsa acestor informații nu înseamnă în mod necesar că măsurile nu au fost începute, dar evidențiază necesitatea unei raportări consecvente asupra întregului portofoliu. Măsurile acoperă în principal transportul și mobilitatea urbană, eficiența energetică, infrastructura verde, gestionarea deșeurilor și reducerea emisiilor asociate activităților urbane.

TRANSPORT ȘI MOBILITATE

O parte importantă a intervențiilor vizează reducerea emisiilor provenite din transport. Acestea includ modernizarea parcului de transport public și școlar, achiziția de tramvaie, reabilitarea infrastructurii de tramvai, dezvoltarea infrastructurii pietonale și pentru biciclete, stimularea utilizării vehiculelor electrice și hibride și intervenții asupra infrastructurii rutiere. Printre măsurile cu impact estimat ridicat se află limitarea accesului autovehiculelor de peste 3,5 tone în intervalele 7:00-9:00 și 16:00-18:00. În versiunea PICA pentru perioada 2023-2027, această restricție face parte dintr-un pachet mai amplu de intervenții, care include benzi dedicate transportului public, sincronizarea semafoarelor și reorganizarea circulației. PICA estimează pentru această intervenție reduceri de aproximativ 45 tone/an pentru NOx, 12 tone/an pentru PM10 și 9 tone/an pentru PM2,5. Măsura are caracter permanent.

Modernizarea parcului auto destinat transportului public este raportată ca finalizată, iar modernizarea transportului școlar a fost încheiată la 31 decembrie 2025. Există și rezultate confirmate în ceea ce privește achizițiile: în bilanțul prezentat de Primărie în august 2026 sunt menționate 25 de autobuze electrice și 18 tramvaie achiziționate prin PNRR. Alte intervenții, precum unele lucrări de infrastructură rutieră, achiziția suplimentară de tramvaie și dezvoltarea infrastructurii pentru biciclete, se află în diferite etape de implementare. Totuși, achiziția unor mijloace de transport nepoluante nu este echivalentă cu reducerea demonstrată a emisiilor. Pentru aceasta ar fi necesare informații privind vehiculele înlocuite, utilizarea efectivă a noilor mijloace de transport și evoluția traficului rutier. Aceste date sunt relevante mai ales în contextul în care transportul continuă să reprezinte o sursă importantă de poluare în municipiu.

05 MĂSURI ȘI INVESTIȚII PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII AERULUI

EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

O a doua categorie importantă privește reducerea consumului energetic al clădirilor și sistemelor de încălzire. Programul de reabilitare termică și eficientizare energetică a clădirilor instituționale este raportat ca fiind realizat integral. Pentru această măsură, PICA estimează o reducere anuală de aproximativ 55,58 tone NOx, 0,62 tone PM10 și 0,27 tone PM2,5. Măsura privind eficientizarea consumului de energie termică era raportată la un stadiu de realizare de 30%, având un impact estimat de aproximativ 19,72 tone NOx, 8,88 tone PM10 și 8,65 tone PM2,5 anual.

SPAȚII VERZI ȘI REDUCEREA POLUĂRII ASOCIATE ACTIVITĂȚILOR URBANE

PICA include și măsuri privind întreținerea și extinderea spațiilor verzi, colaborarea cu asociațiile de proprietari și respectarea condițiilor de protecție a mediului în șantiere. Aceste intervenții sunt relevante atât pentru reducerea emisiilor, cât și pentru diminuarea expunerii populației la poluare. Stadiul acestora este însă neuniform: unele sunt măsuri permanente, în timp ce altele sunt raportate ca fiind parțial implementate sau în execuție.

LIMITĂRI

PICA oferă pentru numeroase măsuri estimări privind reducerile de emisii. Aceste valori reprezintă însă impactul preconizat, nu rezultatul efectiv măsurat după implementare. Prin urmare, simpla finalizare a unei investiții nu permite concluzia că reducerea estimată a emisiilor a fost și realizată. Pentru o evaluare completă ar fi necesară compararea estimărilor inițiale cu date măsurate după implementarea proiectelor. Inventarul complet al măsurilor analizate, cu bugetele, sursele de finanțare, termenele, stadiul și reducerile estimate ale emisiilor, este inclus în Anexa 2.

06 EVOLUȚIA CALITĂȚII AERULUI

S-a îmbunătățit calitatea aerului din Iași în ultimii ani?

REȚEAUA DE MONITORIZARE A CALITĂȚII AERULUI

Supravegherea oficială a calității aerului la nivelul municipiului Iași se realizează prin stațiile automate care fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului. Conform PICA, la nivelul municipiului sunt relevante trei stații: IS-1 - Bd. Nicolae Iorga, IS-2 - Aleea Decebal nr. 10 și IS-3 - Str. Han Tătar nr. 14.

În paralel, platforma Strop de Aer prezintă 18 stații sau senzori de monitorizare a calității aerului în municipiul Iași, pentru o parte dintre acestea nefiind însă disponibile date la momentul consultării. Rețeaua prezentată de această platformă trebuie diferențiată de rețeaua oficială, utilizată pentru evaluarea conformării cu valorile-limită prevăzute de legislație.

Informațiile analizate indică, de asemenea, existența unor perioade în care disponibilitatea datelor provenite din rețeaua oficială a fost afectată de probleme tehnice ale unor stații. Acest aspect trebuie avut în vedere în interpretarea evoluției indicatorilor, întrucât poate limita realizarea unor comparații continue între ani.

EVOLUȚIA PARTICIPĂRII ȘI INDICATORI

a) PM10

În perioada 2018-2019, concentrațiile medii anuale de PM10 s-au situat în general sub valoarea-limită anuală de 40 µg/m³. Excepția a fost stația IS-1, unde în anul 2018 a fost înregistrată o concentrație medie anuală de 45,01 µg/m³. Pentru perioada 2020-2024, datele analizate indică o tendință generală de scădere a concentrațiilor medii anuale. Cu toate acestea, pentru valoarea-limită zilnică de 50 µg/m³ au existat ani în care numărul depășirilor a fost mai mare decât pragul permis. Datele din 2026 indică în continuare episoade de depășire, în special la stația IS-1 Podu de Piatră. Situația detaliată este prezentată în Anexa 3. Aceste rezultate arată că scăderea concentrațiilor față de anii anteriori nu a eliminat episoadele de poluare, în special în zona de trafic intens. Potrivit DJM Iași, depășirile PM10 sunt mai frecvente în sezonul rece, când emisiile din încălzirea rezidențială și trafic pot fi accentuate de condițiile meteorologice nefavorabile dispersiei poluanților.

b) PM2,5

PM2,5 este monitorizat, potrivit datelor analizate, la stația IS-2. În 2017 și 2018 au fost înregistrate depășiri ale valorii-limită anuale de 25 µg/m³. Ulterior, datele indică o tendință de scădere, valoarea menționată pentru anul 2025 fiind de 15,17 µg/m³. Evoluția sugerează o îmbunătățire față de anii de referință, însă trebuie interpretată în raport cu disponibilitatea și calitatea datelor. Totodată, valoarea de 15,50 µg/m³ înregistrată în 2024, deși sub limita legală aplicabilă acelui an, este peste noua limită anuală de 10 µg/m³ care trebuie atinsă până la 1 ianuarie 2030, potrivit Directivei (UE) 2024/2881. Prin urmare, reducerea poluării cu PM2,5 față de perioada 2017-2018 reprezintă un progres, dar nu înseamnă că nivelurile actuale sunt deja compatibile cu standardele europene pentru 2030.

c) NO2

Cele mai multe depășiri identificate în datele analizate au fost înregistrate în 2018, când au fost raportate 10 depășiri cumulate la cele trei stații. Începând cu 2021, datele disponibile nu mai indică astfel de depășiri. Această evoluție trebuie însă interpretată cu prudență. În 2023, stațiile IS-1 și IS-3 nu au furnizat date pentru NO2 din motive tehnice. În perioadele în care datele nu îndeplinesc criteriile necesare de disponibilitate, absența depășirilor raportate nu poate fi considerată automat dovada unei îmbunătățiri a calității aerului.

07 TRANSPARENȚĂ, ACCES LA INFORMAȚII ȘI PARTICIPARE PUBLICĂ

Procesul de elaborare a Planului de Acțiune pentru Tranziția la Neutralitate Climatică a inclus mecanisme de informare și consultare a comunității și a părților interesate la nivel local. În acest scop, au fost publicate anunțuri și articole în publicația locală „Curierul de Iași", iar pagina de Facebook a inițiativei a fost utilizată pentru informarea și comunicarea cu publicul. De asemenea, a fost creat un grup privat pe Facebook, „Iași Oraș Verde", care are aproximativ 5.000 de membri. În cadrul activităților de implicare a părților interesate au fost organizate întâlniri în format fizic, inclusiv sesiuni de discuții tematice în grup.

Un exemplu recent de consultare a cetățenilor este proiectul „Bahlui - Coridor Verde-Albastru", pentru care a fost pus la dispoziția publicului un formular online prin intermediul căruia cetățenii își pot exprima opiniile și propunerile. În perioada mai-iunie 2026 o primă etapă de consultare publică. Spre deosebire de simplele anunțuri de consultare, în acest caz există și un raport public al rezultatelor. Documentul prezintă un eșantion general de 1.560 de respondenți și informații privind profilul participanților, utilizarea zonei și preferințele pentru viitoarele amenajări. Acesta e un exemplu de documentare a participării, inclusiv prin publicarea rezultatelor consultării, însă rămâne de urmărit în ce măsură propunerile colectate se vor reflecta în soluțiile de amenajare adoptate. Totodată, consultarea privește un proiect de regenerare urbană și nu poate fi considerată dovada participării publicului la elaborarea măsurilor PICA.

Platforma NetZeroCities pune la dispoziția cetățenilor un instrument online prin care aceștia își pot calcula amprenta de carbon a gospodăriei. Acesta reprezintă mai degrabă un instrument de informare și conștientizare privind impactul individual asupra mediului decât un mecanism propriu-zis de participare la procesul decizional.

În cadrul monitorizării au fost solicitate Primăriei Municipiului Iași informații și cu privire la implicarea cetățenilor în procesul de elaborare a documentelor relevante. Potrivit răspunsului transmis de Primărie (nr. 52649/28.04.2026), cetățenii au avut posibilitatea de a formula propuneri, acestea fiind analizate de consultant și de autoritățile competente pentru protecția mediului și discutate în cadrul unor dezbateri publice. Din informațiile reproduse din acest răspuns nu rezultă însă numărul propunerilor, conținutul acestora sau modificările realizate în urma consultării.

07 TRANSPARENȚĂ, ACCES LA INFORMAȚII ȘI PARTICIPARE PUBLICĂ

O problemă suplimentară de transparență privește revizuirile succesive ale PICA 2024-2028. Documentul a fost returnat Primăriei pentru completări, inclusiv în legătură cu estimarea concentrațiilor de poluanți și claritatea măsurilor propuse. În acest context, trebuie diferențiate observațiile tehnice formulate de autoritățile de mediu de propunerile transmise în cadrul consultărilor publice. Metodologia de elaborare a planurilor de calitate a aerului, aprobată prin HG nr. 257/2015, prevede informarea publicului inclusiv în cazul revizuirilor, posibilitatea formulării de observații, organizarea unei dezbateri publice și consemnarea opiniilor participanților. În materialele analizate nu a putut fi urmărit complet, pentru versiunile succesive ale PICA 2024-2028, ce observații au provenit din consultarea publică, cum au fost analizate și ce modificări au determinat. Această limită nu demonstrează că procedurile nu au avut loc, ci arată necesitatea unei evidențe publice clare a etapelor de consultare și a rezultatelor acestora.

Primăria utilizează și mecanisme online de consultare publică. De exemplu, în cadrul procesului de consultare privind bugetul municipiului pentru anul 2026, cetățenii au avut posibilitatea de a transmite propuneri prin intermediul unui formular online. Acestea facilitează accesul la informații, dar trebuie diferențiate de mecanismele prin care cetățenii pot formula propuneri și pot participa la luarea deciziilor. Pentru informarea publicului, Primăria Municipiului Iași utilizează, de asemenea, un newsletter publicat pe platforma Substack. Ședințele de Consiliu Local sunt transmise în direct pe canalul Youtube al Primăriei, facilitând accesul publicului la informații privind procesul decizional.

În ansamblu, monitorizarea identifică existența mai multor mecanisme de informare, consultare și implicare a cetățenilor, atât prin canale digitale, cât și prin întâlniri și dezbateri publice. Cu toate acestea, informațiile analizate descriu în principal instrumentele puse la dispoziția cetățenilor, fără a oferi suficiente date privind numărul efectiv de participanți, profilul acestora, propunerile primite sau măsura în care contribuțiile cetățenilor au fost integrate în deciziile și documentele finale.

08 PRINCIPALELE CONSTATĂRI

O primă constatare privește diferența dintre impactul estimat și rezultatele efectiv măsurate. Deși pentru unele măsuri sunt disponibile estimări privind reducerea emisiilor de NOx, PM10 și PM2,5, informațiile analizate nu permit verificarea sistematică a realizării acestor reduceri după implementarea investițiilor. Prin urmare, este necesară diferențierea între impactul preconizat în documentele de planificare și rezultatele efectiv constatate ulterior. Această diferență este importantă în evaluarea investițiilor din transport și eficiență energetică: finalizarea unor achiziții sau lucrări confirmă realizarea unei intervenții, dar nu și atingerea reducerilor de emisii estimate prin PICA.

În al doilea rând, monitorizarea indică probleme privind continuitatea și calitatea datelor furnizate de stațiile de monitorizare. Analiza informațiilor prezentate în PICA relevă perioade în care obiectivele privind calitatea datelor nu au fost îndeplinite, precum și probleme tehnice care au afectat funcționarea stațiilor. Potrivit informațiilor analizate, una dintre acestea nu a furnizat date corespunzătoare în anii 2022 și 2023 din motive tehnice. Un exemplu relevant este anul 2024, când, potrivit DJM Iași, niciuna dintre stațiile oficiale nu a avut suficiente date pentru evaluarea concentrației medii anuale de NO_2. Aceste disfuncționalități limitează posibilitatea urmăririi continue a evoluției indicatorilor și trebuie avute în vedere în interpretarea tendințelor privind calitatea aerului, inclusiv în zona Podu de Piatră. Problemele tehnice ale rețelei oficiale trebuie însă analizate distinct de responsabilitățile Primăriei, întrucât funcționarea stațiilor ține de instituțiile naționale și teritoriale de mediu.

Experiența Planului de calitate a aerului în Municipiul Iași pentru particule în suspensie PM10, aferent perioadei 2018-2022, arată, totodată, că o serie de măsuri prevăzute pentru reducerea poluării au fost implementate doar parțial sau nu au fost implementate. Raportarea oficială pentru anul 2022 indică, de exemplu, un stadiu de 0% pentru unele proiecte de rute ocolitoare, a căror realizare depindea de Ministerul Transporturilor și CNAIR. Același document prezintă măsura generală de întreținere și extindere a spațiilor verzi ca realizată integral, deși două dintre proiectele individuale menționate aveau stadii fizice de 60%, respectiv 50%, la sfârșitul anului 2022. Aceste situații arată atât dependența unor intervenții de alte instituții, cât și necesitatea interpretării procentelor de realizare în raport cu activitățile concrete pe care le descriu. Această experiență este relevantă pentru evaluarea actualului PICA și evidențiază necesitatea monitorizării nu doar a existenței măsurilor planificate, ci și a stadiului efectiv de implementare și a rezultatelor obținute.

08 PRINCIPALELE CONSTATĂRI

O altă problemă identificată este fragmentarea informațiilor. Datele privind calitatea aerului, măsurile adoptate, proiectele, stadiile de implementare și rezultatele acestora sunt distribuite între mai multe documente și platforme. Obținerea unei imagini de ansamblu presupune astfel corelarea unui număr mare de surse, ceea ce îngreunează atât procesul de monitorizare, cât și accesul publicului la informații clare privind progresul realizat.

La aceasta se adaugă nivelul insuficient de detaliere a informațiilor privind stadiul unor investiții și măsuri, inclusiv în versiunea PICA actualizată la 19 mai 2026. Pentru unele proiecte sunt utilizate formulări generale precum „proiect în implementare" sau „lucrare în executare", fără precizarea procentului de realizare, a etapelor finalizate, a eventualelor întârzieri sau a rezultatelor obținute până la momentul raportării. În aceste condiții, evaluarea progresului efectiv al investițiilor este limitată.

Monitorizarea a evidențiat și unele limite privind accesul la informații. Primăria Municipiului Iași a soluționat într-un termen adecvat solicitarea de informații publice transmisă în cadrul monitorizării, însă unele dintre răspunsurile primite nu au furnizat toate datele necesare pentru evaluarea rezultatelor măsurilor analizate. În cazul Coaliției Iași NetZeroCity, solicitarea de informații suplimentare cu privire la PATNC nu a condus la obținerea informațiilor solicitate.

În ceea ce privește informarea și participarea publicului, au fost identificate mai multe mecanisme prin care cetățenii pot accesa informații și pot participa la procese de consultare, inclusiv consultări publice online și instrumente digitale utilizate de Primăria Municipiului Iași și Coaliția Iași NetZeroCity. Calculatorul amprentei de carbon disponibil prin platforma NetZeroCities constituie, de asemenea, un instrument de informare și conștientizare, prin care cetățenii își pot estima impactul propriilor activități asupra mediului. Inițiative precum Tramvaiul Verde și newsletterul Primăriei contribuie, la rândul lor, în principal la componenta de informare, comunicare și conștientizare privind sustenabilitatea. Informațiile analizate nu permit însă evaluarea clară a numărului de cetățeni care utilizează aceste mecanisme sau a măsurii în care contribuțiile acestora influențează deciziile finale.

08 PRINCIPALELE CONSTATĂRI

Un aspect pozitiv îl reprezintă disponibilitatea buletinelor lunare și a informațiilor privind evoluția calității aerului publicate de Direcția Județeană de Mediu Iași din cadrul Agenției Naționale pentru Mediu și Arii Protejate. Acestea facilitează urmărirea evoluției indicatorilor și a episoadelor de depășire. În comparație, informațiile și rapoartele disponibile prin platforma națională privind calitatea aerului sunt mai dificil de interpretat de către un public fără cunoștințe de specialitate, ceea ce evidențiază importanța prezentării datelor de mediu într-o formă accesibilă și ușor de utilizat de către cetățeni.

În ansamblu, evaluarea evidențiază că principala provocare identificată nu este lipsa măsurilor, investițiilor planificate sau instrumentelor de informare, ci posibilitatea de a urmări într-o manieră clară și consecventă implementarea acestora și efectele efectiv obținute asupra calității aerului. Acest decalaj nu ține doar de raportarea insuficient de detaliată, ci și de măsurile rămase nerealizate în planul anterior, de întârzierile repetate în avizarea actualului PICA și de persistența depășirilor PM10. Continuitatea limitată a unor serii de date, nivelul insuficient de detaliere privind stadiul unor măsuri, fragmentarea informațiilor și dificultatea de a compara impactul estimat cu rezultatele efectiv măsurate reduc posibilitatea unei evaluări complete a progresului și evidențiază necesitatea unei raportări publice mai clare, periodice și orientate spre rezultate.

09 RECOMANDĂRI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA IMPLEMENTĂRII ȘI A TRANSPARENȚEI

1. **ÎMBUNĂTĂȚIREA TRANSPARENȚEI PRIVIND IMPLEMENTAREA MĂSURILOR ASUMATE PRIN PATNC**

Pentru Coaliția Iași NetZeroCity se recomandă creșterea transparenței în privința implementării măsurilor și investițiilor prevăzute în PATNC, prin publicarea periodică a stadiului de implementare pentru fiecare măsură. Informațiile ar putea include etapa de implementare, progresul realizat, termenele asumate, eventualele întârzieri și rezultatele obținute în raport cu indicatorii stabiliți. De asemenea, ar fi utilă indicarea clară a unui canal de contact dedicat solicitărilor privind implementarea PATNC, astfel încât cetățenii și organizațiile interesate să poată solicita mai ușor informații suplimentare.

2. **RAPORTAREA MAI CLARĂ A PROGRESULUI MĂSURILOR PREVĂZUTE ÎN PICA**

Având în vedere dificultățile repetate întâmpinate în procesul de avizare a PICA 2024-2028, se recomandă Primăriei Municipiului Iași să clarifice public stadiul actual al procedurii, completările solicitate de autoritățile de mediu și modul în care acestea au fost soluționate. Publicarea versiunilor succesive ale planului, a observațiilor tehnice primite și, după caz, a documentelor de avizare și aprobare ar permite urmărirea progresului și a modificărilor aduse măsurilor de reducere a poluării. Prioritară rămâne definitivarea unui plan care să îndeplinească cerințele legale și să prevadă măsuri suficient de clare și cuantificabile.

Pentru Primăria Municipiului Iași se recomandă prezentarea unui stadiu de implementare actualizat și suficient de detaliat pentru toate măsurile prevăzute în PICA. Această recomandare este relevantă în special în cazul proiectelor începute în anii 2021 sau 2022 pentru care sunt utilizate formulări generale precum „proiect în implementare" sau „lucrare în execuție", fără precizarea progresului realizat. Pentru facilitarea monitorizării, fiecare măsură ar putea fi însoțită de informații standardizate privind stadiul implementării, procentul sau etapa de realizare, termenul inițial și termenul actualizat, bugetul utilizat și principalii indicatori de rezultat. În cazul măsurilor destinate reducerii poluării atmosferice, ar fi utilă raportarea distinctă a impactului estimat și, acolo unde există date, a impactului efectiv măsurat după implementare.

3. **EVALUAREA IMPACTULUI EFECTIV AL INVESTIȚIILOR VERZI**

dă publicarea periodică a rezultatelor efectiv obținute după implementare și compararea acestora cu estimările inițiale. Această raportare ar permite evaluarea măsurii în care investițiile contribuie în practică la reducerea emisiilor sau a concentrațiilor de PM10, PM2,5 și NOx.

09 RECOMANDĂRI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA IMPLEMENTĂRII ȘI A TRANSPARENȚEI

Este importantă diferențierea clară, în raportarea publică, între impactul estimat al unei măsuri și rezultatele efectiv măsurate după implementarea acesteia.

Evaluarea ar trebui să utilizeze indicatori adaptați fiecărei intervenții. Pentru modernizarea transportului public, de exemplu, ar fi relevante informațiile despre vehiculele poluante înlocuite și utilizarea efectivă a celor noi; pentru restricțiile de trafic, date despre aplicarea și respectarea acestora; iar pentru eficiența energetică, consumurile de energie înainte și după intervenții. Acești indicatori ar permite o evaluare mai solidă a contribuției investițiilor la reducerea emisiilor.

4. **CONSOLIDAREA MECANISMELOR DE INFORMARE ȘI PARTICIPARE PUBLICĂ**

Monitorizarea a identificat mai multe practici pozitive privind comunicarea publică a Primăriei Municipiului Iași, printre care consultările publice online, newsletterul lunar, transmiterea ședințelor Consiliului Local prin YouTube și utilizarea rețelelor sociale pentru informarea cetățenilor.

Newsletterul Primăriei reprezintă un exemplu relevant de centralizare a informațiilor, prin prezentarea sintetică a proiectelor și a principalelor domenii de intervenție. De asemenea, expunerea într-un singur loc a canalelor prin care cetățenii se pot informa sau pot contacta instituția contribuie la accesibilitatea comunicării publice. Aceste instrumente ar putea fi dezvoltate în continuare prin publicarea unor informații privind participarea efectivă a cetățenilor - de exemplu, numărul de contribuții primite în cadrul consultărilor, principalele propuneri formulate și modul în care acestea au fost integrate sau nu în deciziile finale.

5. **UTILIZAREA UNOR INSTRUMENTE DIGITALE MAI ACCESIBILE PENTRU INFORMAREA PRIVIND CALITATEA AERULUI**

Ca reper de bună practică, pot fi analizate instrumente digitale dezvoltate de alte orașe europene pentru prezentarea și prognozarea calității aerului. Un exemplu identificat în cadrul monitorizării este sistemul CALIOPE, utilizat în Barcelona, care integrează date privind calitatea aerului și instrumente de modelare și prognoză. Experiențe de acest tip pot reprezenta un reper pentru dezvoltarea, la nivelul Municipiului Iași, a unor instrumente digitale prin care datele privind calitatea aerului pot fi prezentate într-o formă mai accesibilă publicului, inclusiv prin vizualizarea evoluției poluanților, explicarea efectelor acestora și prezentarea prognozelor disponibile.

10 CONCLUZII

Monitorizarea arată că Municipiul Iași dispune de un cadru strategic amplu și de un număr important de investiții și măsuri cu potențial de îmbunătățire a calității aerului. Intervențiile acoperă principalele domenii relevante (transport, mobilitate, eficiență energetică, infrastructură verde și gestionarea deșeurilor), iar PICA oferă inclusiv estimări cuantificate privind reducerea emisiilor. Totuși, monitorizarea evidențiază un contrast între numărul mare de măsuri și investiții prevăzute pentru îmbunătățirea calității aerului în Iași și persistența unor probleme de poluare.

În același timp, existența și chiar finalizarea unei măsuri nu sunt suficiente pentru evaluarea efectului acesteia asupra calității aerului. Pentru o parte dintre intervenții nu sunt disponibile informații suficient de detaliate privind progresul, iar datele analizate nu permit verificarea sistematică a reducerilor de emisii estimate în documentele de planificare. De exemplu, achiziția unor mijloace de transport nepoluante confirmă realizarea unei investiții, dar nu demonstrează, în absența unor indicatori suplimentari, cât au scăzut emisiile datorită acesteia.

O altă limită importantă este reprezentată de disponibilitatea și calitatea datelor furnizate de stațiile de monitorizare. Perioadele de nefuncționare și neîndeplinirea criteriilor privind calitatea datelor afectează posibilitatea realizării unei evaluări continue și comparabile. Din perspectiva transparenței, monitorizarea evidențiază existența mai multor instrumente de informare și consultare, precum și disponibilitatea Primăriei de a răspunde solicitărilor de informații formulate. Cu toate acestea, informațiile privind stadiul implementării și rezultatele măsurilor sunt dispersate și, în unele cazuri, insuficient de detaliate, ceea ce îngreunează urmărirea progresului într-o manieră unitară. În plus, deși au fost identificate exemple de consultări publice documentate, pentru procesul de elaborare și revizuire a PICA informațiile analizate nu permit urmărirea completă a propunerilor cetățenilor și a modului în care acestea au influențat forma documentului.

În concluzie, Iașiul înregistrează unele îmbunătățiri ale indicatorilor de calitate a aerului față de anii anteriori, însă depășirile recente, dificultățile de avizare a PICA și lipsa unor date complete privind rezultatele investițiilor arată că progresul rămâne insuficient documentat și neuniform. Prioritățile identificate sunt definitivarea cadrului local de planificare, implementarea și verificarea măsurilor de reducere a poluării, asigurarea continuității monitorizării oficiale și publicarea unor rezultate care să permită evaluarea efectivă a impactului investițiilor asupra calității aerului.

11 BIBLIOGRAFIE

Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate, Buletine de informare lunară cu privire la evoluția calității aerului: https://djmis.anmap.gov.ro/informare-lunara-evolutia-calitatii-aerului-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025/

Anexa 11.02.2026 https://djmis.anmap.gov.ro/informare-lunara-evolutia-calitatii-aerului-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025/;

Anexa 10.03.2026 https://djmis.anmap.gov.ro/wp-content/uploads/sites/42/2025/03/Anexa-10_MARTIE-2026.pdf.

Anexa 10.04.2026 https://djmis.anmap.gov.ro/informare-lunara-evolutia-calitatii-aerului-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025/

Coaliția NetZeroCity, Planul de Acțiune pentru Tranziția la Neutralitate Climatică (PATNC), https://iasi2035.ro/wp-content/uploads/2025/09/RO_IASI_Planul-de-Actiune-pentru-Tranzitia-la-Neutralitate-Climatica_15.08.2025.pdf

Primăria Iași, Plan integrat de calitate a aerului pentru dioxid de azot/oxizi de azot (NO2/NOx) şi particule în suspensie PM10 şi PM2,5 în Municipiul Iaşi, Perioada 2024-2028 (PICA), https://drive.google.com/drive/folders/1OQGSkT12HX-C-soHfpQgPK_sQkazryze

Primăria Iași, Studiu privind calitatea aerului în Municipiul Iaşi: https://www.primaria-iasi.ro/dm_iasi/portal.nsf/atasament/CEAECC7696BF0497C2258B78001FC322/$FILE/Studiu%20privind%20calitatea%20aerului%20%C5%9An%20Municipiul%20Iasi_V1.pdf?Open

Primăria Iași, Planul de Acțiune pentru Oraș Verde Iași: https://ebrdgreencities.com/assets/Uploads/PDF/20231221_Iasi-GCAP_RO.pdf

Studiu privind calitatea aerului https://drive.google.com/drive/folders/18DuHUQj1JFiMhMuzOjsfWXO86_GqVvCD - pg. 126-127;

Co-funded by the European Union

CENTRUL ROMÂN DE POLITICI EUROPENE
CRPE
DEBATING EUROPE, PROVIDING EXPERTISE

INFORMAȚII DESPRE

Autoare

Ioana Morariu

Ioana este studentă în anul I la masterul de Drept European din cadrul Facultății de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iași. Este interesată de implicarea civică și transparența procesului decizional, dar și de modul în care autoritățile își respectă angajamentele față de cetățeni. A ales să monitorizeze politicile privind calitatea aerului din Iași din dorința de a înțelege cum sunt puse în practică măsurile asumate și în ce măsură acestea contribuie la îmbunătățirea calității mediului în care trăim.

COORDONATOARE CRPE

Doriana Gheorghe · Tania Acsinte · Cătălina Meirosu

Finanțat de Uniunea Europeană. Opiniile și punctele de vedere exprimate aparțin exclusiv autorului/autorilor și nu reflectă neapărat cele ale Uniunii Europene sau ale Agenției Executive pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană, nici autoritatea de finanțare nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.